# Luxurial csávázatlan II. fok

**Ajánlás:** zöldítés

**AKG:** AKG

**Csávázás:** csávázatlan

**Norma:** 40-60 kg/ha

**Státusz:** Rendelhető

**Szap. fok:** II. fok

A homoki zab (Avena strigosa) mediterrán területekről származó őszi kalászos, az Avena nemzetség négy termesztett fajának egyike.

Az abrakzab (Avena sativa) jelentősen nagyobb termőképessége miatt a gazdálkodók kevésbé favorizálják főnövényként, azonban magas nitrogéntartalma, alacsony C:N aránya és allelopatikus képessége kiváló takarónövénnyé teszi. Jelenleg Dél-Amerika országaiban termesztik a legnagyobb területen, de Ausztrália, Skócia és az Amerikai Egyesült Államok gazdái is alkalmazzák haszonnövényként és másodvetésként.

## Botanikai jellemzők

Egyenes állású őszi kalászos, a zabok családjának primitívebb tagja, magképzése a füvek családjához hasonló. Magassága 70–150 centiméter, levelei laposak, érdesek, 4–8 mm szélesek és akár 25 cm hosszúak. Kalásza nyitott és kevésbé tömött, ezermagtömege 15 gramm körüli. Gyors növekedés jellemzi, ennek és allelopátiájának köszönhetően jó gyomelnyomó képességű, a szövetei elbomlásakor a talajba jutó anyagok gátolják az aprómagvú gyomok csírázását, sőt, akár a búza árvakelés populációját is képes 90–95%-kal csökkenteni. Hatékonyan használhatjuk továbbá a fonálférgek kontrollálására, itt azonban érdemes tudnunk, hogy melyik fajta mely nematódák ellen hatásos.

Fejlődése hűvös, mérsékelten csapadékos körülmények között a legjobb, 0 Celsius-fok körüli hőmérsékletig hidegtűrő, de nem fagytűrő, mínusz 7-8 Celsius-fokos fagyban elpusztul. Tápanyagban szegény talajokon is jól termeszthető, a kémhatás tekintetében a 4,5–7,5 közötti pH-intervallum megfelelő számára. Leginkább a homokos és vályogos talajokat kedveli, de a nehézagyag talajokon is megél. Az árnyékot nem, a szárazságot azonban jól tolerálja. Mint a zabfélék általában, kifejezetten érzékeny a talajban maradó gyomirtószer-maradványokra.

Főnövényként kora tavasszal vethető 1–3 cm mélységbe.

- Az alkalmazott vetőmagmennyiség **fonálféreg ellenivédekezés** esetén: **80–120 kg/ha**
- Zöldítés esetén a javasolt norma: **40-60 kg/ha**
- Gyengébb talajokon vagy gyomos parcellákon érdemes a magasabb normát kivetni.

Nitrogénigénye az elérni kívánt termésmennyiségtől függően 60–80 kg/ha. Az árpa sárga törpülés vírusának nagymértékben ellenállnak a ma elérhető fajták, és a legtöbb fajta a rozsdákra is rezisztens.

## Beillesztése a takarónövény-technológiába

A homoki zab kultúrnövényeink betakarítása után takarónövényként jól hasznosítható egyéves fűféle. Nitrogéntartalma magasabb, szén:nitrogén aránya alacsonyabb, mint a többi őszi gabonának, ebből következően maradványai bedolgozásakor kevésbé áll fenn a nitrogén immobilizációjának kockázata. Monokultúrában vetve 4–7 t/ha biomasszát állít elő, azonban növekedése gyorsabb, mint a többi őszi kalászosé, ez teszi különösen kedvelt takarónövényé.

Vetése augusztus második felében és szeptember első két hetében javasolt. A keverékben jól dolgozik együtt a nitrogénkötő növényekkel, remek támasztónövénye a bükkönyféléknek és a takarmányborsónak, de a lóbabbal is jól társítható. A talajközeli színtér kitöltésére adhatunk a mixünkhöz facéliát (mézontófüvet), herefélét, valamint talajművelő retket is. Utóbbi különösen a tömörödött talajok esetén javasolt, hiszen a homoki zab a felső talajrétegben ugyan jó talajt hagy maga után finom gyökérzetének köszönhetően, a mélyebb rétegekbe azonban nem ér le. Tehát egy homoki zab, lóbab, facélia és talajművelő retek keverék a felszín feletti és felszín alatti 3-3 réteget is nagyszerűen kitölti. Javasolt magnormája komponensként 5–15 kg/hektár.

Amennyiben a téli fagyok nem terminálják, hengerezéssel, kaszálással és gyomirtással is elpusztítható. Ha korábban szeretnénk megsemmisíteni, akkor kalászolás stádiumában a gyomirtás és a hengerezés együttes alkalmazása a célravezető, későbbi fázisban (tejes érés) pedig a mechanikai terminálás önmagában is elegendő lehet.

Magas fehérjetartalma miatt állati takarmányként is jól hasznosítható, amely remek lehetőséget ad a takarónövény-állomány hasznosítására, valamint természetes módon történő terminálására. A szarvasmarha mellett a juh is nagyon kedveli, a birkák még kalászolás után is szívesen fogyasztják a lábon álló homoki zabot.

## Gazdálkodói tapasztalatok

Magyarországon a gabonafélék kevésbé elterjedtek a takarónövény-keverékekben, azonban a homoki zab, a tavaszi zab és a rozs – eltérő céllal történő – alkalmazása minden takarónövényes gazda számára megfontolandó.

Őszi kalászos vagy repce betakarítása után, tavaszi kapás főnövény előtt vetve a homoki zab remek keverékalkotó. Egyrészt kompenzálja az ilyen esetekben javasolt pillangós takarónövények (lóbab, takarmányborsó, herefélék, bükkönyfélék) lassú növekedését és kordában tartja a gyomokat addig, amíg a nitrogénkötő növények meg nem erősödnek. Jól tűri a szárazságot, a 2018-as, csapadékban szegény ősszel is jelentős mennyiségű zöldtömeget fejlesztett. A kúszó habitusú pillangósvirágúaknak kifejezetten jó társnövénye.

Vizsgálataink alapján jól tartja a felszín közelében az előző főnövényből ottmaradó vagy a takarónövény elé kijuttatott nitrogént. A Kárpát-medencei klímának köszönhetően december-január folyamán kifagy, szára eldől, szalmája lassan összeesik. Megdőlt állapotban is 85–90%-os talajtakarást biztosít, amely kitart a március végi–április eleji vetésekig.

Egyetlen „kontra” érv az ára, amely kétszeres-háromszoros is lehet a tavaszi zabéhoz képest. Ennek ellenére javasoljuk kipróbálását, hiszen nevéhez hűen a gyengébb talajokon is remekül működő, talajtakaró, gyomelnyomó és nitrogénmegtartó takarónövény a homoki zab.